

मनोहरभाई शिक्षण प्रसारक मंडळ आरमोरी द्वारा संचालित
महात्मा गांधी कला, विज्ञान व स्व. न. पं. वाणिज्य महाविद्यालय,
आरमोरी, जि. गडचिरोली

ग्रामीण जीवनव्यवहारात मराठी-इंग्रजी शब्दांचे उपयोजन: एक
अभ्यास (पळसगाव ता. आरमोरीच्या विशेष संदर्भात)

A Study of the Usage of Marathi-English Words in
Everyday Rural Life

(With Special Reference to Palasgaon Village Taluka Armori)

मराठी विभाग आणि इंग्रजी विभाग

२०२०-२१

ग्रामीण जीवनव्यवहारात मराठी-इंग्रजी शब्दांचे उपयोजन: एक

अभ्यास (पळसगाव ता. आरमोरीच्या विशेष संदर्भात)

**A Study of the Usage of Marathi-English Words in
Everyday Rural Life**

(With Special Reference to Palasgaon Village Taluka Armori)

प्रस्तावना (Introduction)

महात्मा गांधी कला, विज्ञान व स्व. न. पंजवाणी वाणिज्य महाविद्यालय, आरमोरी द्वारा ग्राम पळसगावातील सर्वच स्तरांचा अभ्यास करून विकास आराखडा व कृतिकार्यक्रम राबविला जात आहे, त्याचाच एक भाग म्हणून लोकांचे जैवविविधता नोंदवही (PBR) अंतर्गत पळसगाव, ता. आरमोरी, जि. गडचिरोली येथील ग्रामवासीयांच्या ग्रामीण जीवनव्यवहारातील मराठी-इंग्रजी शब्दांचे उपयोजन : एक अभ्यास (A Study of the Usage of Marathi-English Words in Everyday Rural Life) हा प्रकल्प महाविद्यालयातील भाषा विभागाच्या वतीने राबविण्यात आला.

ग्रामीण जीवनात दैनंदिन वापरामध्ये वापरल्या जाणाऱ्या मराठी व इंग्रजी शब्दांचे संकलन करून समाज व संस्कृतीचे संवर्धन होण्याच्या दृष्टीने भाषेतील ग्रामीण जीवनव्यवहारातील शब्दांचे जतन करणे व नवीन पिढीला लुप्त होत चाललेल्या ग्रामीण जीवनसंस्कृतीचे ज्ञान व भान प्राप्त करून देणे हा या प्रकल्पाचा हेतू होता. सदर प्रकल्प पूर्णत्वास जाण्याकरिता पळसगाव येथील नागरिकांनी आनंदाने सहकार्य केले. पळसगाव ग्रामवासीयांच्या अनेक कुटुंबांतील ज्येष्ठ नागरिकांनी उत्स्फूर्तपणे प्रतिसाद देताना आम्हाला ग्रामीण जीवनव्यवहारातील मराठी तसेच त्यांना ज्ञात असलेल्या इंग्रजी शब्दांची माहिती दिली. यासाठी वयवर्षे ५० व त्यापेक्षा अधिक वयाच्या व्यक्तींची मुलाखतीकरिता निवड करण्याचे निश्चित केले. त्यांच्या मुलाखतीतून अस्सल ग्रामीण बाज असलेले मराठी शब्द व सामान्य वापरात असलेले इंग्रजी

१५

१५

शब्द, बोलीभाषेतील शब्दयोजना यासंदर्भात आमच्या मुलाखतकर्त्या प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना महत्त्वपूर्ण माहिती प्राप्त झाली. त्याद्वारा भाषिक व सांस्कृतिक ठेवा आजच्या तरुण पिढीला निदर्शनास आणून देण्याचा प्रयत्न केला. 'लोकांचे जैवविविधता नोदंवही' (PBR) अंतर्गत सहभागी विद्यार्थ्यांनी मौलिक सहकार्य केले. म्हणूनच आम्ही हे सर्वेक्षणवजा प्रकल्प यशस्वीपणे पूर्ण करू शकलो.

या अभ्यासातून आम्हाला ग्रामीण जीवनव्यवहारातील मराठी व इंग्रजी भाषेतील अनेक शब्दरूपे प्राप्त झाली. जसे 'नाही' या शब्दासाठी 'नसे' हा शब्दप्रयोग तसेच त्याला इंग्रजीमध्ये No, 'होय' या शब्दासाठी ग्रामीण शब्द 'व्हय' तसेच त्यास इंग्रजीत Yes म्हणत असल्याचे निदर्शनास आले. अनेक इंग्रजी शब्द सराईतपणे ग्रामस्थ वापरताना दिसले तसेच इंग्रजी भाषेतील अनेक शब्द अपभ्रंशात्मक पद्धतीने वापरत असल्याचे दिसून आले. जसे लाईट (Light) या शब्दासाठी लाईन (Line) हा शब्द, डॉक्टर (Doctor) यासाठी डाक्टर (Dactar) नर्स (Nurse) करिता नरस (Naras) क्लास (Class) करिता कलास (Kalas) असे शब्दप्रयोग वापरताना दिसले.

आजच्या परिस्थितीत अनेक ग्रामीण शब्द लुप्त होण्याच्या मार्गावर आहेत. अशा परिस्थितीत आरमोरी तालुक्यातील पळसगावातील ग्रामीण जीवनव्यवहारातील मराठी-इंग्रजी शब्दांचा अभ्यास करून ग्रामीण भागात बोलल्या जाणाऱ्या शब्दसंग्रहाचा हा ठेवा भाषेच्या अभ्यासकांपर्यंत पोहचविण्याच्या दृष्टीने महत्त्वाचे आहे.

- सर्वेक्षणाचे स्थळ : - पळसगाव, ता. आरमोरी, जि. गडचिरोली
- सर्वेक्षणाचा दिनांक :- ६ जुलै २०२१
- सर्वेक्षण पद्धती :- ग्रामस्थांची मुलाखत
- सर्वेक्षणाचे स्वरूप व व्याप्ती :- 'ग्रामीण जीवनव्यवहारात मराठी-इंग्रजी शब्दांचे उपयोजन : एक अभ्यास' A Study of the Usage of Marathi-English Words in Everyday Rural

Life (with special reference to village Palasgaon Taluka Armori, Dist- Gadchiroli) हा विषय

[Handwritten signature]

सर्वेक्षणासाठी निवडण्यात आला या विषयाच्या अनुषंगाने महाविद्यालयाच्या भाषा विभागाने प्रथमतः महाविद्यालयाच्या कलाशाखेतील १० विद्यार्थ्यांची निवड केली. त्यांना सर्वेक्षणाची पद्धत, अभ्यासविषय व पळसगाव येथील वय वर्षे ५० वा अधिक वयोगट असलेल्या व्यक्तींची मुलाखत कशाप्रकारे घ्यायची या संदर्भात भाषाविभागात बैठक घेऊन मार्गदर्शन करण्यात आले. मुलाखत घेताना प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांनी किमान ५० ग्रामस्थांची भेट घेण्याचे व त्यांचेकडून अपेक्षित माहिती संकलन करण्याचे ठरले. इंग्रजी विभागप्रमुख प्रा. नोमेश मेश्राम, मराठी विभागाचे प्रा. डॉ. विजय रैवतकर, इंग्रजी विभागातील प्रा. स्नेहा मोहुर्ले, प्रा. अनिल राऊत, प्रा. वैभव पडोळे यांनी विद्यार्थ्यांना सर्व सर्वेक्षणाची पद्धती तपशीलवारपणे समजावून सांगितली.

मुलाखत घेताना मुलाखतकर्त्या विद्यार्थ्यांनी आरोग्य, शिक्षण, राजकारण, कृषी, धार्मिक-सामाजिक विधी या क्षेत्रांशी निगडित मराठी व इंग्रजी शब्द ग्रामस्थांना विचारण्याचे ठरले. त्यानुसार भाषाविभागातील प्राध्यापकांनी विद्यार्थ्यांना उदाहरणादाखल उपरोक्त क्षेत्रातील काही मराठी व इंग्रजी शब्द लिहून दिले. शब्दांची निवड करताना ग्रामस्थांची बौद्धिक, शैक्षणिक व सामाजिक परिस्थिती लक्षात घेतली गेली व या परिप्रेक्ष्यातून विचार करण्यात आला.

● **सर्वेक्षणात सहभागी प्राध्यापक**

1. प्रा. नोमेश मेश्राम, इंग्रजी विभागप्रमुख
2. प्रा. डॉ. विजय रैवतकर, मराठी विभाग
3. प्रा. स्नेहा मोहुर्ले, इंग्रजी विभाग
4. प्रा. अनिल राऊत, इंग्रजी विभाग
5. प्रा. वैभव पडोळे, इंग्रजी विभाग

ग्रामीण जीवनव्यवहारात मराठी-इंग्रजी शब्दांचे उपयोजन: एक अभ्यास
(पळसगाव ता. आरमोरीच्या विशेष संदर्भात)

A Study of the Usage of Marathi-English Words in Everyday Rural Life
(With Special Reference to Palasgaon Village Taluka Armori)

संकलित माहिती

अ. क्र	प्रमाण मराठीतील शब्द	ग्रामस्थांना माहीत असलेले व वापरत असलेले मराठी पर्यायी शब्द	प्रमाण इंग्रजी शब्द	ग्रामस्थ वापरत असलेले इंग्रजी शब्द
शैक्षणिक क्षेत्र				
१	लेखन	कलम, पाटी-पेंसिल, दौत	Pen	पेन
२	अध्ययन	अभ्यास, वाचन, वाच	Study	स्टडी, इस्टडी
३	शिक्षक	गुरूजी, मास्तर, शिक्षक	Teacher	टिचर
४	शिक्षिका	मास्तरिनबाई, बाई	Teacher	मॅडम, मॅम
५	खोडरबर	रबर	Eraser	इरेजर
६	पेंसिल छिलणे	पनामा, छिलकी	Sharpener	शार्पनर
७	वही	वही, बुक, नोटबुक, रजिस्टर	Notebook	नोटबुक, रजिस्टर
८	पुस्तकांची पिशवी	दप्तर, ओझा, पिशवी, झोऱ्या	Bag	बॅग
९	कपाट	आलमारी	Almirah	आलमारी
१०	बुद्धिमान	हुशार, चतूर, चलाख, अक्कल, शहाणा, हुशारी,	Clever / Talented	टॅलेंटेड, शार्प
११	मेंदू	मगज, दिमाग, भेजा, डोके	Brain	—
१२	तक्ता	तक्ता	Chart	टेबल
१३	टेबल	टेबल, मेज, डेक्स	Table	टेबल
१४	प्रतिमा	फोटो, फोटवा, फोटू, चित्र, तसवीर	Photo	फोटो
१५	हजर	उपस्थित, हाजर, हाजीर	Present/ Attend	हाजरू
१६	गणवेश	ड्रेस, डरेस, गणवेश, आंगळा, मनीला, सदरा	Uniform	ड्रेस, डरेस
१७	मुख्याध्यापक	हेडमास्तर, हेडमास्टर, हेडगुरूजी, मोठेगुरूजी, मोठामास्तर	Head Master	हेडमास्टर, हेडमास्तर
१८	राष्ट्रगीत	प्रार्थना, प्रतिज्ञा, राष्ट्रगान, राष्ट्रगीत, जन-गण-मन	Anthem	राष्ट्रगीत
१९	खेळ	खेल, खेलकूद	Games/Sports	खेळ
२०	स्पर्धा	शर्यत, पैज, रेस	Competition	काम्पेटिसन

कृषी क्षेत्र

२१	शेतकरी	शेतकरी, कास्तकार, कृषीवल	Farmer	फार्मर
२२	शेत	वावर, शेत, रान, दंड, माळ	Farm	फार्म
२३	शेती	कास्तकारी, खेती, कृषी, शेती	Agriculture	अॅग्रीकल्चर
२४	नांगर	नांगर, हल, फास	Tiller	---
२५	बियाणे	बिजाई, बीज, बियाणे, सिड्स	Seeds	सिड्स, सिड्सचे बियाणे
२६	मजूर	कामकरी, मजूर, मानूस, राबता, गडी, नोकर, कामवाला, रोजंदार, वन्यार, वन्यारीन	labor	लेबर
२७	कोरडा	सुका, खडखडीत, कडकडीत, फडफडीत, तुडतुडीत, वाळलेला, हडकलेला, उजाड, ओसाड, कारेड, सुकट, खडखडीत, रखरखीत	Dry	---
२८	अंकुर	कोंभ, कोंब, मोड, डिरी, धुमार, तुरा, फुटवा, फाटा, पल्लव, पोंगा, पोटरी, पासंबा	Sprout	---
२९	कापणी	धानकापणी, कटाई, मळणी, चुरणा	Reaping	---
३०	कर	सारा, पट्टी, फाळा, धारा, खंड, खंडणी, दस्तुरी, अडत, करभार, वसुली, वसूल, शेतसारा, जमीनमहसूल	Tax	टॅक्स
३१	खाचर	खासर, छेकडा	Cart	---
३२	बंडी	बंडी, बैलबंडी, बैलगाडी, गाडा	Bullock Cart	---
३३	उष्णता	तपन, उन, गरम, गरमी, गरमागरम, कढत, काहीली, चळचळ, कोंबट, रणरण, उबदार, कोमट	Heat	हॉट, हाट, हीट
३४	बाजार	बाजार, मंडई, मंडी, हाट, हाटात, आठवडी बाजार, गुजरी, दुकानलाइन,	Market	मारकेट
३५	पीक	पिक, उत्पन्न, माल, कठान	Crop	कराप, क्रॉप

आरोग्य क्षेत्र

३६	आरोग्य	तब्येत, प्रकृती, आरोग्य	Health	हेल्थ
३७	परिचारिका	नर्स, नर्सबाई, नरस	Nurse	नर्स, नरस
३८	वैद्य	वेदू, वैद्य, डॉक्टर, डाक्टर	Doctor	डॉक्टर, डाक्टर
३९	आरोग्यवाहिनी	अम्बुलंस	Ambulance	अम्बुलंस
४०	शस्त्रक्रीया	सिजर, अपरेसन, अप्रेशन, आप्रेशन, आपरेशन	Operation	अपरेसन, अप्रेशन, आप्रेशन, आपरेशन
४१	लस	लस, इंजक्सन, सूई, सूजी	Vaccine /Injection	इंजक्सन
४२	हिवताप	मलेरीया, थंडीताप	Malaria	मलेरीया

(PK)

[Handwritten Signature]

४३	आजार	रोग, ताप, बिमारी, बिघाड, रोगराई, व्याधी, विकार, पीडा, बाधा, ब्याद,	Disease/ Disorder	---
४४	शरीर	आंग, अंग, देह, तन, शरीर,	Body	बाडी
४५	मृतदेह	परेत, शव, प्रेत, मयत, मसन	Dead Body	डेडबाडी
४६	क्षय	टिबी	Tuberculosis	टिबी
४७	औषधालय	दवाईघर, फार्मसी	Medical Store	फार्मसी
४८	इस्पितळ	दवाखाना	Hospital	हासपीटल, हॉस्पीटल
४९	पशूवैद्य	ढोरडाक्टर, ढोरडाक्टर, पशुरोग्या डाक्टर	Veterinary Doctor	---
५०	औषधी	दवाई, औषधी, दवादारू, जडीबुट्टी, सायरप, गोळ्या	Medicine	---
५१	रोगी	रोगी, रुग्ण, पेसंट, बिमार, पंचर, आजारी, तापेला, रोगेला, मरेकट, बिमारू, रोगराईवाला, मरीज	Patient	पेसंट, पेशंट
५२	जीवनसत्व	विटॅमिन, मिटीयामिल, मिट्यामेल	Vitamin	विटॅमिन
५३	आरोग्यसेवक	एमपीडब्लू, मलेरीया वर्कर,	Compounder	कंपाउंडर
५४	शिबिर	कॅम्प, सिबिर, शिबिर,	Camp	कॅम्प
५५	रक्त	रक्त, रगत, खून	Blood	बलड
५६	हगवन	हागरी, हागी, हगी, हगवन, पोगरी, पोगळी, हाग्यारोग, नळहगी, परसाकरी	Diarrhea	---
५७	रक्तदाब	बीपी	Blood Pressure	बीपी
५८	हृदय	कलेजा, दिल, हृदय, काळीज, कलेजी,	Heart	हार्ट

राजकीय क्षेत्र

५९	पुढारी	नेता, लिडर, राजनेता, आमदार, खासदार, सरपंच, मुखीया, पाटील, पटेल, गावपाटील, मेंबर	Leader	लिडर
६०	पक्ष	पक्ष, पार्टी	Party	पार्टी
६१	आघाडी	सत्ताधारी, सरकार, म्होरका, धुरा, नेतृत्व	Lead	लिड
६२	मतदान	मतदान, वोट, वोटिंग,	Vote	वोट
६३	निवडणूक	निवडणूक, इलेक्सन, विलेक्सन, विलिक्सन, निर्वाचन, पसंती,	Election	इलेक्सन, विलेक्सन, विलिक्सन
६४	राष्ट्रपती	राष्ट्रपती	President	---
६५	पंतप्रधान	पंतप्रधान, प्रधानमंत्री, पीएम	Prime Minister	पीएम
६६	मुख्यमंत्री	सीएम, मुख्यमंत्री	Chef Minister	सीएम

घरगुती वापरातील शब्द/ इतर

६७	चढणे	यंग, सिद, वेंग, चढ	Climb	---
६८	आई	आय, माय, माता, जन्मदाती,	Mother	मदर
६९	अंकुश	ताबा, हुकमत, दाब, लगाम, नियंत्रण, निर्बंध, पाबन्दी,	Control	कंट्रोल
७०	अखेर	शेवट, अंत, समापन, समाप्ती, विसर्जन, बोळवण, विल्हेवाट, हद्द, शेंडेफळ	End	एण्ड
७१	अजाण/ अज्ञान	अज्ञ, अज्ञानी, अविद्य, कच्चा, अपरिपक्व, आचरट, आंधळा, कोरा, गावठी, गावंडा, गावरान, खेडवळ, दगड, मुख, गावंढळ, गवार, अनाडी, रांगडा, मंद, रेम्याडोक्या, बिनडोक, मट्ट, बेअकली, बथ्यड, माठ, वेडपट, येडपट, अर्धवट, महड, दगडोबा, शंखोबा, गणंग, ठोंब्या, ठोम्या, हणगोबा, गणंग, ठणठणपाळ, ठणठणगोपाल, ठसठोंबस, बैलोबा, नंदीबैल, गाढव, गधडा	Ignorant	---
७२	कशाला	कावून, कायले, कशाले, कहाले, काहाले, कहासाठी	Why	---
७३	पाऊस/सर	पाणी, पाऊस, पावूस, ढगफूटी, मूसळधार, सर, झल्ला, धार, झड, वृष्टी	Rain	---
७४	दुपट्टा	गमछा, दुपट्टा, दुपटी, रूमाल, ओढणी,	Scarf	---
७५	आडा	आढं, माळा, गच्ची, छत, सज्जा	Roof/Slab	स्लॅप,
७६	तांदूर	तांदूळ, भात, धान	Rice	राइस
७७	उबार	जास्तचा, अधिकचा	Extra	एक्स्ट्रा
७८	सुंदर	सुंदर, गोंडस, बेस, झकास, काटेबाज, देखणा, झ्याक, राजस, निटस, अप्सरा, साजरा, गोजरा, बंबाट, फक्कड, पाणीदार, पल्लेदार, फाकडा	Beautiful	बिवटीफूल, हॅडसम
७९	पुन्हा	परत, अजून, पुन्यावून, आणखी	Again	---
८०	कपडे	बेलबाटम, कपडा, मांजरपाट, गोणपाट	Cloths	कलाथ
८१	फिरणारा/फिरणारी	हिंडकुरा, हिंडकुरी, भटकभवानी, फिरस्ता, चटकचांदणी, भटक्या, भटकी, नटमोगरी, भोवऱ्या, गावहिंड्या, गावहिंडी, सांड, आवारा	Loafer	लोफर
८२	बडबड्या	गोष्टीदलाल, बोडीझोक्या, गोष्टीहाक्या, वान्याले फासेमांड्या, लाफाड्या, तोंडपाटील, वटाळ्या, चावळ्या, लवलव, गोष्टीबाज, भाडंकथा, लॅमडीझड, वटवट्या, बकबक्या, फेक्या,	Talkative	---

		फेकेबाज, गोलगप्या, तोंडाळ्या, चरपट्या, मचमच्या, भकण्या, दंडाच्या, फुसक्या, फकाल्या, बोलबच्चन		
८३	नाश	बट्याबोळ, बरबादी, चकनाचूर, माती, सत्यानास, धुव्वा, नासाडी, मोडतोड, चुराडा, खेळखंडोबा, विचका, पाचोरा, मातेरे, चुथडा	Destruction	---
८४	उपद्रव्यापी	तमासगीर, उचापती,	Nuisance	---
८५	निरूपयोगी	कुचकामी, बिनकाम्या, फुकट, फोल, चिंधी, कसपट, कोळसा, गागरा, फालतू	Useless	युजलेस
८६	निपुण	वस्ताद, मास्टर, हुशार, पट्टा, मुरब्बी, दर्दी, बहदर, जाणता, सराईत, पक्का, पट्टीचा, पटाईत, गाढा, कसबी	Proficient	---
८७	गरीब	गरीब, कफल्लक, बापडा, फकण्या, भिकारचोट	Poor	पुवर
८८	हासणे	फिदीफिदी, हसणे, मस्करी	Laugh	लाफ
८९	खोटारडा	नाटकी, थापेबाज, फसवा, सोंगाड्या, दुटप्पी, नकली, लुच्चा, ढोंगी,	Feigned	---
९०	मोफत	फुकट, फुकट्या, ठणठण, एफ्सी,	Free	फ्री
९१	फाडणे	टरकावणे, दुभंगणे, चिरणे, कापणे, कातरणे	Tear	---
९२	फजिती	फजिती, फज्जा, दैना, बोच्या, तमाशा, दुर्दशा, हसे, भंबेरी, विचका	Embarrassment	---
९३	नवरा/पती	दादला, दादुला, धनी, दादल्या, दाल्ला, घरवाला, कारभारी, मालक, जोडीदार, श्रीमाण, पाटील, साहेब, कुंकवाचा धनी	Husband	हसबंड
९४	नवरी/पत्नी	जाया, दारी, दयिता, भामा, कांता, अस्तुरी, बाईल, कामिनी, घरधनीण, घरवाली, कारभारीण, मागारीण, अर्धांगीणी, सौभाग्यवती, लक्ष्मी, सहचरी, पटाची बायको, बायडी, बिबी, बेगम, जोरू, पटराणी,	Wife	वाइफ
९५	तिखट	हिरोती, बुकनी	Chilly	चिली
९६	थाप	चाट, थाप, बनवाबनवी, भूलथाप, बंडल, गुगली, अफवा, तिखटमिठ, बाता, लाफा	Bluff	---
९७	थरथरणे/घाबरणे	थरथर, लटलट, थडथडणे, हादरणे, थरकणे, थरारणे, डगमगणे, लटपटणे, लवलवणे, भेंबरेजणे, घाबरणे, गांगरणे, दांदरणे, घसपटणे, फाटली	Tremble	
९८	लफडे	झिंगाट, जुगाड,	Affair	---
९९	पहाट	झुंजरूका, झुंजरूक, झांजड, झांजर, झांजरमांजर, झुंजुंजु	Dawn	---
१००	थाट	रूबाब, झोक, टामटूम, नूर, नखरा, मिजास, दिमाख, भपका, छानछोकी, ऐट, येट	Pomp	---

१०१	परांगदा	पसार, फरारी, गुंगार	Disappear	---
१०२	लोटा	गडवा, गळवा, डब्बा	Mug	मग
१०३	मुखर्	मुखर्, बह्याळ, बया, गधा, बैताळबेलना, बैताळ, बयाहेप्या, भोंगाड्या, घोंगसूड	Foolish	---
१०४	लहान	लहान, चोनक्या, बांडा, बांड्या, गिड्डा, बोंडक्या, लहानशा, छोटू	Small	स्माल
१०५	समोर	मोहरं, पुढं, सामोर, सामोरून	Front	फ्रन्ट
१०६	संकट येणे	मारबत खसली, डोंगा फुटला, आपत्ती, मोरघाड	Calamity	---
१०७	पराभव	हार, धुव्वा, भूर्सपाट, चीत,	Defeat	---
१०८	पंचाईत	पेच, कोंडी, गोची, वांधा, कुचंबना, मारामार,	Quandary	---
१०९	वृद्ध	बुळगा, खेळमा,	Old	ओल्ड
११०	जेवण	जेव, खाव, खावाचा, खाद, खाबो,	Meal	मिल
१११	मधाचे पोळे	मोवारू, आग्या,	Hive	---
११२	मोठा	बेल्या, डगगर, वडीलधारा, ज्येष्ठ, बुजरूक	Elder	---
११३	मोहक	आकर्षक, मोहक, बंबाट, सुंदर,	Attractive	---
११४	घड्याळ	घडी, घड्याळ, वाच, हातघडी, दिवालघडी	Watch	वाच
धार्मिक/विधी				
११५	लग्न	लगन, लग्न, विवाह, शादी, जुगाड, लगनगाठ, जनमगाठ, शुभमंगल, शुभविवाह, सोयरिक, परिणय, पाणिग्रहण, लगीन, घरोबा, संबंध	Marriage / Wedding	मॅरेज, मॅरीज
११६	दवूळ	देवालय, देऊळ, मंदिर, गाभारा, देवस्थान, पूजाघर, देवघर,	Temple	टेम्पल
११७	साक्षगंध	शालमुंदी, साखरपुडा, वांगाभात	Engagement	एंगेजमेंट
११८	पूजा	पूजा, पूजन, अर्चना, पूजाअर्चा, पूजापाठ	Worship	---
११९	साधू	मुनी, पूजारी, बोवा, बाबा, योगी, ऋषी, सिद्धपुरुष, साधू, भगत, जोगी, महात्मा, अवलिया, सती, हरिदास, महंत, बैरागी, गोसावी, संत, देव्हारी	Hermit/ Saint	--- संत
१२०	प्रभातफेरी	प्रभातफेरी, परभातफेरी, रेली, रॅली	Rally	रेली, रॅली
१२१	दिवा	दिवा, समई, दीप, दीवनाल, खपरूंडी, कंदील	Lamp	लॅम्प

५१

संकलित माहितीचे विश्लेषण आणि निष्कर्ष

महाविद्यालयातील भाषा विभागाच्या वतीने ग्राम पळसगाव तालुका आरमोरी येथील ग्रामवासीयांच्या ग्रामीण जीवनव्यवहारातील मराठी-इंग्रजी शब्दांचे उपयोजन : एक अभ्यास (A Study of the Usage of Marathi-English Words in Everyday Rural Life with Special Reference to Palasgaon Village Tah- Armori) हा प्रकल्प राबविण्यात आला. या अनुषंगाने ६ जुलै २०२१ ला महाविद्यालयाच्या भाषाविभागाचे प्राध्यापक व पीबीआर विद्यार्थ्यांच्या चमूने मौजा पळसगाव येथे प्रत्यक्ष मुलाखतीद्वारे ग्रामस्थांकडून वरीलप्रमाणे माहिती संकलित केली.

या माहितीकरिता प्रामुख्याने ग्रामस्थांमधील ज्येष्ठ व्यक्तींची (वयवर्षे ५० व त्यापेक्षा अधिक) निवड करण्यात आली होती. त्यांना माहिती असलेले प्रमाण मराठीतील आणि इंग्रजीतील शब्द आणि ते प्रत्येकात जीवनव्यवहारात वापरीत असलेले शब्द यांची विचारपूस करण्यात आली. त्यांच्याकडून शब्दांचे संकलन पीबीआर विद्यार्थ्यांनी केले. यात विशेषतः प्रमाण शब्दांना पर्यायी असलेले बोलीभाषेतील व ग्रामीण शब्द जे काळानुरूप लोप पावत असून त्या शब्दांचे सौंदर्य विलयास जाताना दिसून येत आहे असे शब्द शोधण्याचा वा संकलित करण्याचा प्रमुख हेतू होता.

या करिता विद्यार्थ्यांना मुलाखत घेण्याची प्रक्रिया समजावून सांगण्यात आली होती. खरे तर विविध क्षेत्रांत शब्दसमुच्चय पहायला मिळतात परंतु प्रकल्पाची मर्यादा लक्षात घेता त्यात प्रामुख्याने शैक्षणिक, धार्मिक, कृषी, आरोग्य, राजकीय आणि घरगुती वापरातील अशा क्षेत्रातील शब्दांचे संकलन करण्याचे ठरले होते त्यानुसार पीबीआर विद्यार्थ्यांनी या क्षेत्रांच्या मर्यादित शब्दांची माहिती संकलित केली.

शैक्षणिक क्षेत्रातील शब्दांचा विचार करित असताना साधारणतः ग्रामस्थांमध्ये अजूनही शिक्षकांना गुरूजी म्हणणारे किंवा या नावानेच त्यांच्याशी संवाद साधणारे अधिक मिळाले. त्यांना शिक्षक शब्दांची ओळख आहे पण नवी पिढी बोलत असल्याचे त्यांनी म्हटले आम्ही मात्र गुरूजी, मास्तरिन बाई व इंग्रजीमध्ये Master/ Head Master असे शब्द वापरीत असल्याचे त्यांनी सांगितले. शैक्षणिक क्षेत्रातील पिशवीला - झोऱ्या, दप्तर, डोके - मगज, गणवेश - मनिला, मुख्याध्यापक - मोठा मास्तर, हेडगुरूजी असे शब्द मराठीत तर इंग्रजीत Head Master (हेड मास्टर) असे शब्द समोर आले. यात मगज, झोऱ्या, मनिला, हेडगुरूजी असे शब्द लोप पावत असल्याचे दिसून आले. शिवाय मेंदू या शब्दाकरिता इंग्रजीत असणारा ब्रेन (Brain) हा शब्द त्यांना परिचित असल्याचे दिसून आले. मेंदू म्हणजे

दिमाग हाच शब्द अधिक प्रचलित आहे. शैक्षणिक क्षेत्रातील ग्रामीण बोलीभाषेतील मराठी आणि इंग्रजी शब्दांतून भाषेचा वेगळा लेहजा पाहावयास मिळाला.

कृषी क्षेत्रातील विविध शब्द विशेषतः कालसुसंगत असल्याचे दिसून आले उदा. शेत या शब्दाकरिता शेत असा शब्द सराईतपणे वापरणाऱ्यांचे प्रमाण अधिक आहे. शेत या शब्दासाठीचे दंड, वावर असे शब्द कमी प्रमाणात आढळून आले तथा या शब्दांचा उपयोग जरी अधिकांश करण्यात येत नसला तरी असे शब्द ग्रामस्थांना माहित असून त्यांनी शब्दांचा ठेवा जपला आहे. शेतीशी संबंधित **Crop, Seeds, Tractor, Agriculture, Farming** असे इंग्रजी शब्द ग्रामस्थांना ज्ञात असून या शब्दांचे उच्चारण ग्रामीण बोलीतून केले जात असल्याचे निदर्शनास आले जसे कराप, सिडबियाने, टेक्टर, यागरीकलचर, फारमिंग असे उच्चारण दिसून आले तथा त्यांना शब्द माहित आहेत हे महत्त्वाचे असून इंग्रजी शब्द ग्रामस्थांपर्यंत पोहचल्याचे निदर्शनास आले.

राजकीय क्षेत्रातील शब्दांचा विचार करित असताना साधारणतः ग्रामस्थांमध्ये राजकारण्यांना लिडर (**Leader**) म्हणणारे अधिक मिळाले. त्यांना लिडर शब्दांची ओळख आहे हा शब्ददेखील नवी पिढी बोलत असल्याचे त्यांनी म्हटले तसेच नवी पिढी लिडरला पार्टिकुलर त्याच्याच पदानेही बोलत असल्याचे सांगताना सरपंच, ग्रामसेवक, पाटील, आमदार, खासदार अशा पदानुसारी शब्दांचा प्रयोग होत असल्याचे लक्षात आले तथा त्यांनी पदानुसारी शब्दांचा प्रयोग न करता सरसकट 'लिडर' हा शब्द वापरीत असल्याचे त्यांनी सांगितले. राजकीय क्षेत्रातील सरपंच व पाटलाला - मुखीया, गावपाटील असे लुप्त पावत असलेले शब्द मराठीत दिसून आले तर इंग्रजीत **Leader (लिडर)** हा शब्द सर्वच पुढाऱ्यांसाठी समसमान अर्थाने वापरताना दिसले. समायिक शब्दांमध्ये **CM, PM** अशा इंग्रजी शब्दांचे त्यांना ज्ञान आहे. **CM, PM** या शब्दांचा फूलफॉर्म त्यांना माहित नसून फक्त मिनिस्टर हा शब्द त्यांना माहित असल्याचे निदर्शनास आले. इंग्रजीत असणारा प्रेसिडेंट (**President**) हा शब्द त्यांना परिचित नसल्याचे दिसून आले. तसेच **Election, Voting, Party** अशा शब्दांची त्यांना माहिती आहे व मराठीमध्ये इलेक्शन ला निवडणूक वोटिंगला मतदान आणि पार्टी या शब्दाला पक्ष असे अर्थपूर्ण शब्द त्यांना बिनचुकपणे माहित आहेत.

आरोग्य क्षेत्रातील विविध शब्द ग्रामस्थांकडून सराईतपणे वापरले जात असल्याचे दिसून आले उदा. डॉक्टर (**Doctor**) या शब्दाकरिता डॉक्टर असा शब्द मराठी व इंग्रजीमध्ये वापरणाऱ्यांचे प्रमाण अधिक आहे. नर्स (**Nurse**) या शब्दासाठीचे नरसाबाई, नरस असे शब्द जास्त प्रमाणात ग्रामस्थ वापरताना दिसून

[12]

Principal
Mahatma Gandhi Arts,
Science & Late
N. P. Commerce College,
Armori, Dist - Gadchiroli

आले. Health, Operation, Ambulance, Dead Body, Heart, Pharmacy असे इंग्रजी शब्द ग्रामस्थांना माहीत असून त्यांचा उच्चार ते हेलथ, अपरेशन, याम्बुलंस, डेडबॉडी, हर्ट, फारमेसी या पद्धतीने करतात. आरोग्य क्षेत्राशी संबंधित मलेरिया, डायरीया, टायफाईड अशा रोगविषयक शब्दांना मराठीत पर्यायी शब्द माहीत नसल्याचे दिसून आले. हल्ली लोप पावत असलेले मराठी शब्दांमध्ये वैदू, पशुरोग्या डॉक्टर, परेत, सूजी यांचा उल्लेख विशेषत्वे करावा लागेल. हगवणकरिता पोगळी, पोगरी, नळहगी हे शब्द तसेच Heart साठी कलेजा असे मराठी व इंग्रजी शब्द ग्रामस्थांना ज्ञात आहेत.

धार्मिक विधी क्षेत्रातील शब्दांचा विचार करित असताना साधारणतः ग्रामस्थांमध्ये लग्न या शब्दाचा प्रयोग लगन, लगीन, शादी असा करणारे व म्हणणारे अधिक मिळाले. शिवाय इंग्रजी Marriage हा शब्द त्यांना माहिती आहे तथा या शब्दाचा उच्चारण मॅरेज असा करताना ग्रामस्थ दिसून आले. साक्षगंध हा शब्द ग्रामस्थांना माहिती असून देखील या शब्दासाठी शालमुंदी हा शब्द ग्रामीण भागात अधिकप्रमाणात प्रचलित आहे. साक्षगंध शब्द फारसा वापरला जात नसल्याचे लक्षात आले. मंदिर हा शब्द देऊळ, पूजाघर या अर्थाने जूनी पिढी वापरीत असल्याचे त्यांनी सांगितले. मंदिर या शब्दासाठीचा इंग्रजी शब्द Temple या शब्दाची ओळख देखील त्यांना आहे. पूजा हा शब्द पूजाअर्चा असा करित असल्याचे आढळून आले. साधू वा पूजारी या शब्दासाठी जून्यापिढीतील लोक अजूनही भगत असा शब्दप्रयोग करित आहेत. दिवा या शब्दासाठीचे खपरुंडी, दिवनाल असे शब्द लुप्त पावत असल्याचे दिसून आले

घरगुती क्षेत्रातील विविध शब्द विशेषतः शिवराळ शब्दांचे प्रमाण अधिक आहेत. त्यात प्रामुख्याने बया, बैताळबेलना... असे शब्द मुख या शब्दासाठी वापरताना दिसले. कशाला या शब्दासाठी झाडीबोलीतील कहाले, कायले तर तिखट या शब्दासाठी हिरूती असा शब्द वापरल्याचे दिसून आले. हिंडकुरा, काटेबाज, बेलबाटम, भांडकथा, गोष्टीदलाल, लेंबडीझड, फकाल्या असे शब्द लुप्त होत असल्याचे दिसून आले. घरगुती वापरातील इंग्रजी शब्द Wife, Small, Big, Attractive, Watch असे इंग्रजी शब्द ग्रामस्थांना ज्ञात असल्याचे दिसून आले.

निष्कर्ष :-

१. ग्रामस्थांना प्रमाण मराठी शब्दांसाठी पर्यायी ग्रामीण शब्द अधिक प्रमाणात माहीत आहेत.
२. ग्रामस्थांनी मराठी ग्रामीण बोलीतील शब्दांचे वापर करणे सोडले नाही.
३. ग्रामस्थ वापरीत असलेल्या शब्दांतून अस्सल ग्रामीण बोलीचा, झाडीचा लेहजा प्रत्ययास येत असून त्यातून बोलीचे व शब्दांचे सौंदर्य सहज व स्वाभाविकपणे प्रकट होताना दिसून येते.

[13]

Principal
Mahatma Gandhi Arts,
Science & Late
N P. Commerce College,
Armori, Dist - Gadchiroli

४. ग्रामस्थांच्या घरगुती वापरातील काही शब्दांत अधिकांश शिवराळ भाषेचा ओघ अधिक प्रमाणात दिसून येतो.
५. व्यवहारोपयोगी असे काही इंग्रजी शब्दांचे ज्ञान ग्रामस्थांमध्ये आहे.
६. ग्रामस्थ इंग्रजी शब्दांचे उच्चारण स्पष्ट करत नसून ग्रामीण बोलीचे उच्चारण त्यांच्या इंग्रजी शब्दांच्या उच्चरणात अधिकांश दिसून येतात.
७. ग्रामीण बोलीतील अनेक शब्दांतून झाडीप्रदेशातील अस्सल सामाजिक-सांस्कृतिक जीवनशैलीचा प्रत्यय येतो.
८. ग्रामस्थ त्यांच्या बोलीतील शब्दांतून सांस्कृतिक आणि भाषिक संवर्धन करीत आहेत.
९. आजच्या पिढीला अनेक लुप्त पावत चाललेले ग्रामीण शब्द परिचित नसून त्यांचे इंग्रजी भाषेसंबंधित ज्ञात प्रशंसनीय आहे.
१०. नवशिक्षित व तरुण पिढी ग्रामीण संस्कृतीपासून दूर जात असल्याचे दिसून आले.

सर्वेक्षणाचे छायाचित्रे

10
11

[Signature]

[Signature]
Principal
Mahatma Gandhi Arts,
Science & Late
N. P. Commerce College,
Armori, Dist - Gadchiroli

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)
 Principal
 Mahatma Gandhi Arts,
 Science & Late
 N P. Commerce College,
 Armori, Dist - Gadchiroli

1/R

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]
 Principal
 Mahatma Gandhi Arts,
 Science & Late
 N. P. Commerce College,
 Armori, Dist - Gadchiroli

सर्वेक्षणाचे वर्तमानत्रांतून प्रकाशित झालेल्या बातम्या

जीवनव्यवहारातील मराठी, इंग्रजी शब्दांचे सर्वेक्षण

लोकशाही वार्ता/ आरमोरी

स्थानिक महात्मा गांधी महाविद्यालयातील भाषा विभागातर्फे प्राचार्य डॉ. लालसिंग खालसा यांच्या मार्गदर्शनाखालील लोकांचे जैवविधिता नोंदही अंतर्गत कार्य करण्यासाठी भाषा विभागातील पीबीआर विद्यार्थी गटाच्यावतीने दत्तक ग्राम पळसगाव येथे जीवनव्यवहारातील मराठी व इंग्रजी शब्दांचे सर्वेक्षण करण्यात आले.

या सर्वेक्षणा अंतर्गत शिक्षण, कृषी, आरोग्य, राजनिती, वाहतूक, धार्मिकविधी अशा विविध क्षेत्रात वापरले जाणारे मराठी व इंग्रजी शब्द आणि त्याचे पर्यायी शब्दांचा शोध घेण्यात आला. दिवसेंदिवस ग्रामीण भागात प्रलपित असणारे शब्द लोप पावत आहेत. त्यामुळे शब्दांच्या आणि एकूण भाषेच्या लोपत्वामुळे समाज आणि संस्कृतीचा नवीन पीढिला विसर पडत आहे.

समाजसंस्कृतीच्या जनत होण्याच्या दृष्टीने भाषिक संवर्धन होण्याची अत्यंत गरज आहे आणि त्याच हेतूने सदर सर्वेक्षण करण्यात आले. व विविध क्षेत्रात जीवनव्यवहारात वापरल्या जाणाऱ्या आणि लोप पावण्याच्या वाटेवर असणाऱ्या मराठी व इंग्रजी शब्दांचा तथा पर्यायी शब्दांचा शोध घेण्यात आला. याप्रसंगी गावातील विविध गटात मोठणाऱ्या व्यक्तींची भेट घेण्यात आली व प्रत्यक्ष मुलाखतीद्वारे

त्यांच्याकडून शब्दसंग्रहाची माहिती घेण्यात आली.

सर्वेक्षणाच्यावेळी इंग्रजी विभागप्रमुख प्रा. नोमेश मेश्राम, प्रा. डॉ. विजय रैवतरकर, प्रा. स्नेहा मोहुले, प्रा. अनिल राजत, प्रा. वैभव पटोळे, पीबीआरचे विद्यार्थी सारंग नखाते, युगांतर भोयर, ज्ञानदीप मोहुले, योगेंद्र वैश, अमित काळे, गोपाल घोडाम, राहुल घोडाम, देवानंद भोयर, सायली डोरे आदी उपस्थित होते.

दैनिक लोकशाही वार्ता दि. ८ जुलै २०२१

महात्मा गांधी महाविद्यालय का उपक्रम | पलसगांव में मराठी, अंग्रेजी शब्दों का सर्वेक्षण

आरमोरी (ज.) स्थानीय महात्मा गांधी महाविद्यालय की भाषा विभाग द्वारा प्राचार्य डॉ. लालसिंग खालसा के मार्गदर्शन में लोगों का जैवविधिता पंजीयन किताब (पीबीआर) अंतर्गत कार्य करने के लिए भाषा विभाग के पीबीआर छात्र गट की ओर से दत्तक ग्राम पलसगाव में जीवन व्यवहार के मराठी व अंग्रेजी शब्दों का सर्वेक्षण किया गया। इस सर्वेक्षण अंतर्गत

शिक्षा, कृषि, स्वास्थ्य, राजनितिक, यातायात, धार्मिक विधी जैसे विभिन्न क्षेत्र में इस्तेमाल किए जानेवाले मराठी व अंग्रेजी शब्द और उनके वैकल्पिक शब्दों की खोज की गई। समाज संस्कृती की जनत होने के दृष्टी से भाषिक संवर्धन होने की काफी आवश्यकता है। इसी हेतु से उक्त सर्वेक्षण किया गया। इस अवसर पर गांव के विभिन्न गट में आनेवाले व्यक्तीओं की भेट ली

गई व प्रत्यक्ष मुलाकात द्वारा उनकी ओर से शब्दसंग्रह की जानकारी ली गई। उक्त सर्वेक्षण समय पर अंग्रेजी विभाग प्रमुख प्रा. नोमेश मेश्राम, प्रा. डॉ. विजय रैवतरकर, प्रा. स्नेहा मोहुले, प्रा. अनिल राजत, प्रा. वैभव पटोळे, पीबीआर के छात्र सारंग नखाते, युगांतर भोयर, ज्ञानदीप मोहुले, योगेंद्र वैश, अमित काले, गोपाल घोडाम, राहुल घोडाम, देवानंद भोयर, सायली डोरे उपस्थित थे।

दैनिक नवभारत दि. ८ जुलै २०२१

Handwritten signature/initials.

Handwritten signature/initials.

[17]

Handwritten signature/initials.

Principal
Mahatma Gandhi Arts,
Science & Late
N P Commerce College,
Armori, Dist - Gadchiroji

मराठी व इंग्रजी शब्दांचे सर्वेक्षण

महात्मा गांधी महाविद्यालयातील भाषा विभागाचा उपक्रम

लोकमत न्यूज नेटवर्क
आरमोरी : स्थानिक महात्मा गांधी कला, विज्ञान व स्व. न. पं. वाणिज्य महाविद्यालय, आरमोरी येथील भाषा विभागातर्फे प्राचार्य डॉ. लालसिंग खालसा यांच्या मार्गदर्शनाखाली लोकांचे जैवविविधता नोंदवही अंतर्गत कार्य करण्यासाठी भाषा विभागातील पी.बी.आर. विद्यार्थी गटाच्या वतीने दत्तक. ग्राम पळसगाव येथे जीवनव्यवहारातील मराठी व इंग्रजी शब्दांचे सर्वेक्षण करण्यात आले.

या सर्वेक्षणांतर्गत शिक्षण, कृषी, आरोग्य, राजनीती, वाहतूक, धार्मिक विधी अशा विविध क्षेत्रात वापरले जाणारे मराठी व इंग्रजी शब्द आणि त्यांच्या पर्यायी शब्दांचा शोध घेण्यात आला. दिवसेंदिवस ग्रामीण भागात प्रचलित असणारे शब्द लोप पावत आहेत. समाज संस्कृतीच्या जतन

शब्द सर्वेक्षणाचा उपक्रम राबविताना कॉलेजचे विद्यार्थी.

होण्याच्या दृष्टीने भाषिक संवर्धन होण्याची अत्यंत गरज आहे आणि त्याच हेतूने सदर सर्वेक्षण करण्यात आले व विविध क्षेत्रात जीवन व्यवहारात वापरल्या जाणाऱ्या व लोप पावण्याच्या वाटेवर असणाऱ्या मराठी व इंग्रजी शब्दांचा तथा पर्यायी शब्दांचा शोध घेण्यात आला. याप्रसंगी गावातील विविध गटात मोडणाऱ्या व्यक्तींची भेट घेण्यात आली व प्रत्यक्ष

मुलाखतीद्वारे त्यांच्याकडून शब्दसंग्रहाची माहिती घेण्यात आली.

सर्वेक्षणावेळी इंग्रजी विभागप्रमुख प्रा. नोमेश मेश्राम, प्रा. डॉ. विजय रैवतकर, प्रा. स्नेहा मोहुर्ले, प्रा. अनिल राऊत, प्रा. वैभव पडोळे, पीबीआरचे विद्यार्थी सारंग नखाते, युगांतर भोयर, ज्ञानदीप मोहुर्ले, योगेंद्र वैद्य, अमित काळे, गोपाल घोडाम, राहुल घोडाम, देवानंद भोयर, सायली ढोरे हजर होते.

दैनिक लोकमत दि. ८ जुलै २०२१

MR

Signature

[18]

Principal
Mahatma Gandhi Arts,
Science & Late
N. P. Commerce College,
Armori, Dist - Gadchiroli

सर्वेक्षणासाठी घेण्यात येणाऱ्या मुलाखतीस प्रतिसाद देणारे ग्रामस्थ

classmate
Date _____
Page _____

ग्रामीण जीवनव्यवहारात मराठी - इंग्रजी शब्दांचे उपयोजन : एक अभ्यास (पळसगाव ता. आरमोरीच्या विशेष संदर्भाने)
A Study of the Usage of Marathi-English Words in Everyday Rural Life (With Special Reference to Palasgaon Village Taluka Armori)

सर्वेक्षणासाठी घेण्यात येणाऱ्या मुलाखतीस प्रतिसाद देणारे ग्रामस्थ
दि ००६ जुलै २०२१ स्थळ पळसगाव ता. आरमोरी

१. संपाराम विनायक मध्याते - [Redacted]
२. दोडकू टेकडू बनकर - श. इ. बनकर
३. आशाबाई सान्याजी शंभरकर - आशाबाई
४. मीलकर तुकाराम बावणे - मिलकर बावणे
५. ईश्वर मधु सहाये - ईश्वर मधु सहाये
६. श्रीहरी देवराव उरकुडे - श्रीहरी देवराव उरकुडे
७. देवाराव जैराम कांबळे - देवाराव कांबळे
८. रवीशंकर बाजीराव नुळे - रवीशंकर नुळे
९. भाऊराव बळीराम उरकुडे - भाऊराव उरकुडे
१०. विस्तारी मारुती किशापत - विस्तारी किशापत
११. शीपत धोंडू मंडपे - शीपत धोंडू मंडपे
१२. लवंग वकडू मोयत - लवंग वकडू मोयत
१३. आशाबाई सान्याजी मरफडे - आशाबाई
१४. पुत्राकर काशीनाथ मध्याते - पुत्राकर मध्याते
१५. [Redacted] तावणी देवाडकर - B. L. Donakkar
१६. गुरुनाथ भाऊराव मोडुळे - [Redacted]
१७. शरद शीपत वरमडे - शरद शीपत

15

[Signature]

94. अशोक गुफाराम होडग - कुंडलबुजिम
95. गोविंद सैना कोल्हे - गोविंद सैना
96. आकाजी धनीराम चावणे - महाधरबावणे
97. जालंधर मणिराम खगमारे - शिव
98. वनिता गोविनाथ साठके - वसंतके
99. कवडू केवुजी साठके - कवडू साठके
100. विकाराम दुळू गोखले - विकाराम
101. रमिता धनपाळ भांगरे - S.V. Matric
102. जयनारायण नारायण किंबरे - जयनारायण
103. किसन कशिनाथ भवे - के.स.भवे
104. योगाजी केवडराम गोखर - योगाजी गोखर
105. शारदा किसन कोल्हे - शारदा कोल्हे
106. भाग्यदास तुळशीदास भांगरे - भा.दा. भांगरे
107. श्रीराम मारोती मैदान - श्रीराम मैदान
108. सुभाष लक्ष्मण कोल्हे - सुभाष कोल्हे
109. मनोहर गोमा गोडग - मनोहर गोडग
110. शंभू देवाजी खर्डे - शंभू खर्डे
111. आकाश राम साठगेकर - आकाश साठगेकर
112. जगदीश लक्ष्मण हजारे - जगदीश हजारे
113. गोदावरी सुखदे गोधारे - गोदावरी
114. आकाश आकाशम साठगे - भा.आ. साठगे
115. केदार ताराचंद मैदान - केदार मैदान
116. मधुदेव शिवा गोखर - मधुदेव गोखर
117. चंद्रकांत गोविंद किंदास - चंद्रकांत किंदास
118. पूर्वाबाई पुरुषोत्तम कुडके - पूर्वाबाई कुडके
119. श्यामला जैराम कोल्हे - श्यामला कोल्हे
120. शिवाराम दामा कुकर - शिवाराम कुकर
121. मनोहर रामजी चौक - मनोहर चौक

121

Sund

classmate

Date _____

Page _____

86. लक्ष्मी क्लियर लोके - सचि चौके
87. गोविंदा जना खगारे - गोविंदा खगारे
88. किरिंदात सदाशिव पुराम - किरिंदात सदाशिव
89. मख्दुम तुळशीबाग कामक - मख्दुम
90. लोकेश्वर वासन कायरे - लोकेश्वर कायरे

10

[Handwritten signature]

[21]

[Handwritten signature]
Principai
Mahatma Gandhi Arts,
Science & Late
N. P. Commerce College,
Armori, Dist - Gadchiroli

सर्वेक्षणत सहभागी मुलाखतकर्ते विद्यार्थी

MAHATMA GANDHI ARTS, SCIENCE & LATE N. P. COMMERCE COLLEGE, ARMORI
Language / SOCIO-ECONOMIC SURVEY (PBR) 2020-21
DEPARTMENT OF MARATHI

1	AFKARI SAMIR DILIP	7798013781	Afkar
2	BAWANI AKSHAY RUSHI	9604388693	Bawani
3	BHOYAR DEVANAND JIVAN	7499886937	Bhoynar
4	BHOYAR GURU DEO ANANDRAO	8390502183	Bhoynar
5	BULLI SHISHRAO BHAGWAN	9284429956	Bulle
6	DEVVE GANESH DHANPAL	8459429038	G.D. Devve
7	DESHMUKH HIWRAJ MAROTTI	9527740624	Himukh
8	DIGHORI PURU SHOTTAM DNYANESHWAR	9834293612	P. Dighori
9	DI MANE SUNIL DIWAKAR	9359668318	S. Di Mane
10	GHODAM SHALINI RUSHI	9765347349	S. Ghodam
11	GHITAKE SONAM DEBRAO	8275634223	Sonam
12	GONDOLI GANESH ANANDRAO	9011422056	Gondoli
13	GURNULI PREMANATH KHUSHAL	7798691377	Absent
14	HARGULI LINA NAMDEO	8262865805	Harguli
15	KAMBLE GUDDU DAMODHAR	9404800581	Absent
16	KHAPRI NIKITA ANIL	8275773327	Absent
17	KODAP DEVNATH PRABHAKAR	7887302243	Absent
18	KUMARE AASHWINI RAMLAL	8275129473	Akumare
19	KUMARE KARAN MADHUKAR	8459706213	Absent
20	KUMARE NAYAN PARSRAM	9422849235	N. Kumare
21	LADAKE MANISH HIRAJI	9518733878	Ladake
22	MADAVI UJWALA YESHWANT	9765374794	U. Madavi
23	MALODE SATISH KALIDAS	7972065914	S. Malode
24	MAMIDWAR PUNDLIK SUDHAKAR	9307956103	P. Mamidwar
25	MANDAPE AVINASH DILIP	8208412149	A. Mandape
26	MARAP VISHAL DASHRATH	7378553516	V. Marap
27	MESHARAM ACHAL SANJAY	9145192643	Absent
28	MESHARAM RAJANI MORESHWAR	9923667531	Absent
29	MESHARAM SHAILESH DADAJI	8390142043	S. Mesharam
30	MOHURALE DNYANDIP PRALHAD	9359970732	P. Mohurale
31	MOJGHARE SHILPA NILKANTH	8767431953	Absent
32	KAUT PUJATA DUDHARAM	9529663071	Absent
33	SATIBAWANE SAHIL RAVINDRA	8208212845	Absent
34	SHEIKH RIYAJ YUSUF	9370438640	Absent
35	SHENDE GANESH SHRAWAN	9403341227	S. Shende
36	TEKAM POOJA DAULAT	9067390830	Tekam

PROF. D. M. GHONMODE
PROF. DR. V. H. KHOSLA

(Handwritten signatures)
S. M. Ghonmode
S. H. Khosla

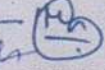

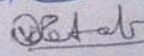
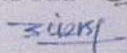
15

R. P. Pai
Mahatma Gandhi Arts,
Science & Late
N. P. Commerce College,
Armori, Dist - Gadchiroli

MAHATMA GANDHI ARTS, SCIENCE & LATE N. P. COMMERCE COLLEGE, ARMORI
 SOCIO-ECONOMIC SURVEY (PBR) 2020-21
 DEPARTMENT OF ENGLISH

	MOBILE NO.	SEVA
1. BHANDARI ROSHANI PRADIP	9922866798	R.H.
2. DAHALE KARISHMA RAVINDRA	9421327958	Karishma
3. DESHPANDE LAXMI KUNDAN	8788440633	L. Deshpande
4. DHAKATE RESHMA SHANKAR	8080676456	R.S. Dhakate
5. GAVTURE MONIKA GAJANAN	9022366419	G.M. Gavture
6. GHODAM GOPAL PUNDALIK	8208608421	G.P. Ghodam
7. HALAMI SHUBHAM RAMDAS	8275450223	S.R. Halami
8. HALAMI SWEETI SHRIRAM	9404001983	Sweeti Halami
9. KHAPRE SAURABH SANJAY	8412908210	Saurabh
10. KORAM HARSHAL PRABHU	8975552337	R.H. Koram
11. KORCHA CHANDER SAKHARAM	9421192161	Korcha
12. KOVE PRIYANKA RAJENDRA	9146481396	Kove
13. KUMARE SHADANAN DADAJI	8275718825	Kumare
14. MANGARE TANU DEORAO	9403105570	Tanu
15. MESHKAM MAYURI LAIKDAS	8830480135	M. Meshkam
16. NAKHATE OMKAR BHAURAO	7875412174	O. Nakhate
17. RAKHADE CHAITALI SANJAY	8767338840	C. Rakhad
18. RAUT MRUNAL GUNWANT	8379881239	M. Raut
19. SAHARE SWETA NARESH	8839803188	S. Sahare
20. SAYAM PRACHI GANESH	8767456711	V.S. Sayam
21. SHIWANKAR VAISHNAVI RAJENDRA	7887707522	Shiwankar
22. THAKARE GAYATRI SUDHAKAR	9689826653	Thakare
23. TJARE SARANG JAYKRUSHNA	9689603407	S.J. Tjare
24. TITRAMARE VAISHNAVI DILIP	9404226615	V.D. Titramare

PROF. N. N. MESHRAM —
 PROF. S. K. MOHURLE
 PROF. VAIBHAV PADOLE
 PROF. ANIL RAUT

 Principal
 Mahatma Gandhi Arts,
 Science & Late
 N. P. Commerce College,
 Armori, Dist - Gadchiroli